

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

2. Tam physicè quam metaphysicè Deum corporeis oculis videri repugnat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94274](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94274)

Arrianus cum pluribus Arrij discipulis, Dei Filium Deum negantes, visibilem etiam corporeis oculis existebant, sicque de facto à Patribus veteris testamenti visum teste August. 3. contra Maximin. cap. 26. & 2. de Trinit. c. 8. & epistolis 111. 164. 178. Athanas. d. cum Arrio in Concil. Niceno. Gregor. Nazian. tract. de Fide circa finem, quem Nysseni potius esse suspicatur Valent. 1. p. q. 12. p. 1. eum verò errorem tenere ante Arrianos, hæretici alij refutati ab Irenæo lib. 4. c. 37. & Novatus lib. de Trinit. qui falso adscribitur Teruliano; & hi quidem Arriani Idololatriæ, & Anthropomorphis irrationabilis, & insequentis aberraverunt. Licet enim Dei Filium, seu Verbum creaturam esse existierint, tamen reliquis creatis longè præstantiorem esse asseriebant: ac proinde spirituales substantiam Angelis perfectiorem Dei Filium fitebantur: substantiam verò spirituales corporeis oculis videri posse longè difficilius est, quam corpoream cuiusmodi oculis posse videri.

2. Ex his verò, qui Deum tresque divinas Personas verum Deum, spirituales, & incorporeum profitentur, nemmo, etiam in aliis hæreticis, Deum oculis corporeis visibilem absolute docuisse invenitur: imò id à Catholicis asserti calumniatus fuit Celsus apud Origenem 7. contra Celsum. Verum S. August. 22. de Civit. cap. 29. dogmatice, & Catholica Dei spiritualitate asserta (qua erat questionibus eruentis subtilitate) in dubium, ac disputationem vocasse videtur, an Deus corporeis Beatorum oculis per spirituales aliquid modificatis, videri possit: imò an de facto videatur quin in affirmativam partem valde propendet his verbis. *Vis itaque præpollentior oculorum erit illorum: non ut acutius videant, quam perhibetur videre serpentes, vel Aquila (quantalibet enim acrimonia cernendi eadem animalia vigeant nihil aliud possunt videre, quam corpora) sed, ut videant spiritualia: solum autem loquitur Augustinus inquitendo, non statuendo. Et quidem certissimum legenti integrum caput erit, iam pro hac, iam pro illa disputando. Nec tamen quidquam est sententia propria definire & sanè epist. 111. eadem indicij sui ea de re suspensione usus Augustinus fuit, ubi Fortunatum precatur, ut infensum sibi Episcopum reconciliet: quod apud ipsius Augustini scripta legeret, Deum oculis corporeis nec visum, nec videndum vquam esse: quod scriptum à se ait, ne errori Anthropomorphitarum videretur consentire. Et vero errore femoto, dubium adhuc seminare, an oculo corporeo videri spiritualis Deus possit? Hæc ipsius verba restantur. Si autem iste frater, quod de spirituali corpore adhuc requiro, iam sibi firmat esse certissimum, nisi placidus audire docentem, ita ut ille quoque placidus me audiat inquirentem, habebit unde iure succenscat. Ex quibus constat Augustinum, licet aliis locis sæpe vitandæ suspitionis de errore illo gratia, Deum oculis corporis videndum expresse negarit: tamen absolute dubium semper in ea questione mansisse; quare inutiliter contra hoc nostri Vazquez de Augustini mente iudicium, huius testimonia à pterisque coarctantur.*

3. Nihilominus noster Hieremias Drexelius pater satis, atque eruditus viz. to. 1. lib. 2. de Cælo cap. 15. §. 4. v. affirmativæ sententiæ non subscribat, in eam tamen inclinat, de sensibus etiam visibus, qui de facto sunt, elevatis à Deo; de quibus Doctores reliqui negativam, non levis in oppositam affirmantem censuris, sequuntur. De aliis verò possibilibus absolute oculis, & potentis sensibus posse, divinitus saltem clarè, & in se cognosci Deum censent Patres Valentia citatus p. 8. line. Arriaga d. 5. de anima, n. 29. & 1. p. in hac q. Ripalda manuscripto de vis. d. 2. q. 4. Quiros tom. 1. tract. 3. art. 21. sect. 5. sæpèque à nobis citati Murciani Recentiores. Reliqui tamen Doctores, Deum nulla istius, materialique potentia cognoscitua clarè videri, in seve percipi posse constanter (adhuc divinitus) affirmant: quorum plerisque questionis decursu memorabimus. Licet inter eos lis adhuc sit, an negativæ sententiæ sit ratione naturali demonstrabilis: quia de re nihil ego, qui de veritatum Theologicarum probationibus, harumque qualitatibus questiones pertæsus semper fui. Si enim eis locus in Theologia, aut Philosophia daretur, earum pauculis disputandis tempus nos, & papyrus deficerent.

CERTAMEN II.

Tam Physicè, quam Metaphysicè, Deum corporeis oculis videri, repugnat.

1. **P**ræfixa conclusio plures continet, pro quibus diversa fundamenta sunt: licet vltimæ in titulo contentæ probatio omnes simul probet. Prima conclusio, Deus naturaliter oculis corporeis, qui sunt, clarè videri non potest. Est conclusio dogmatica, & Fidei proxima, ut ex dicendis pro conclusione secunda constabit. Neque in ea errare auli sunt illi adhuc Hæretici, qui Deum non corporeum asseruerunt. Convincitur etiam ratione, adhuc contra Hæreticos, qui corporeum Deum putabant. Etenim ex coniunctione obiecti ad potentiam, atque experta in omnibus carentia perceptionis illius obiecti per illam, potentia incapax, naturalis (saltem) tam physicè, quam metaphysicè demonstratur: atqui Deus nobis ac potentia visiva nostre proximus adest, cuiusquamque substantiæ sit, (ni immetus etiam errore alio negetur) atque omnes carentiam visionis eius experimur: ergo statem naturalis incapax, & impotentia videndi Deum est in oculis corporeis nostris. Maior est evidens, inde enim demonstratur incapax, & impotentia olfactus, auditus, & tactus percipiendi colorem, & visus percipiendi sonum, & saporem: quod autem anima sibi præsens adest, nec tamen clarè intellectu percipiat pro hoc statu, non arguit eius impotentiam, & incapacitatem intrinsecam naturalem, quia id provenit ex dependentia à sensibus, quam pro statu hoc immemtionis, & coniunctionis cum corpore habet.

2. Secunda Conclusio. Oculi corporei, qui de facto sunt, nequeunt, adhuc divinitus, Deum clarè videre, vel velle supernaturali dono ad visionem claram Dei elevari. Hæc conclusio ita vera est, ac certa, ut eius contradictorium, ut minimum, temerarium sit: est siquidem contra omnes Patres, & Doctores absque ulla fundamento firmo. Etenim Augustinus de opposito solummodo dubitavit, ac disputativè egit loco illo de Civitate Dei cap. 9. post medium, contra præcorum Philosophorum rationem, quod corporea non nisi per corpus, & spiritualia non nisi per spiritum percipi queant: quæ ratio satis evertitur, si in aliquo sensu possibili potentia, & capacitas videndi Deum admittatur, atque epist. citat. 111. cum Patribus, quos ibi refert, negat oculis corporis potentiam videndi Deum, quam menti cohercet: menti autem eam Catholicè, solum divinitus, supernaturaliter, & per elevationem concedit: Ergo eodem oculis negat: quod discernit etiam ponit, t. 2. epist. 6. ad Italic. & epist. 112. & 1. de Trinit. cap. 6. lib. 2. cap. 8. lib. 8. & de Genesi ad lit. cap. 27. ita ponderavit. Quiros sect. 1. num. 3. frigidè tamen: Nam de oculis nostris Beatis ipse loquitur, etiam ut spiritualibus Dei dono, dubius tandem Augustinus videtur. Nec refert Patres plures relos à Valq. d. 178. & à Soar. 1. de Angel. cap. 5. putasse Angelos corporeos esse, & tamen non dubitalse, quod in Evangelio expressum est, Nempe Deum videre. Neque enim ita corporeos Angelos censent, ut rationales, atque nobilioribus, quam hominum, animis constantes, quibus intellectualiter Deum inuenerunt, negarent: quod non satis animadvertit Quiros sect. 5. n. 30. Nequit ergo nostra huic contradicens conclusio à temeritate excusari. Ratio enim dubitandi, cui tandem non concessit Augustinus oppositam constanter toties ex propria sententia dicens, sententiæ eius autoritatem minime conciliat. Maxime cum epist. illa 6. pendens id, *Similes ei erimus* 1. Ioan. 3. *Inde igitur videbimus*, dicat, *Vnde similes ei erimus, quia autem dementissimus dixerit corpore nos, vel esse vel futuros similes Dei?*

3. An vero Conclusio nostra de Fide sit, ut censent Valentia, & Arrabal, Fidei proxima, ut putant Valq. & Soar. ac proinde opposita Hæresis, vel errori proxima & erronea sit censenda? viderint alij ex locis præfatis. disputationis, quibus Deus absolute imitabilis dicitur sine limitatione ulla: quod cum de oculis mentis absolute

dici nequeat, nisi cum addito supernaturaliter, de oculis
solum corporis absolute venit intelligendum. Secundò
verba Pauli 1. ad Timoth. 1. *Immortali, & insubili-*
magni ad hanc conclusionem momenti sunt. Cum enim
zque insubibilis, atque immortalis asseratur ibi Deus: ac
Deum moti, seu mortalem adhuc diuinitus, & potentia
absolutus esse ob ibi asseram eius immortalitatem repu-
gnat: ergo esse visibilem adhuc diuinitus, oculis cor-
poris ex insubilitate inibi assera repugnabit. Succe-
dit concors Patrum in hanc conclusionem conspiratio
Augustini locis citatis. n. 2. Athan. Ambros. Hieron. Naz.
citati ab eodem Augustino epist. illa 111. quos, & Orige-
nem, Ambros. & alios recitat Salas 1. 2. t. 2. d. 5. sect. 1.
imò S. August. epist. proximè citata ita tandem rem, qua-
si dubius, relinquere, tamen contra Episcopum illum ali-
ter sententiam, cui placidum pollicetur auditum, multa
à se proponenda pro sua hac, & nostra conclusione testi-
tur: conueniunt in eadem conclusione Scholastici omnes
ad vnum S. Thom. 1. p. q. 12. art. 3. vbi Caiet. Bannez,
Molina, Valencia citatur. Vazq. d. 40. cap. 2. Soar. 2. de
Attribut. cap. 6. Arribal tract. 1. t. 1. d. 1. c. 1. Heriz d.
43. Granad. tract. 4. d. 1. Quirós supra sect. 2. Ripalda, &
Recentiores Murciani supra in sua manuscriptis de vi-
sione.

4. A ratione verò plura argumenta supererunt à po-
teriori, & absurdis. Primò enim, si potentiam visiuam ex-
tra obiecta, ad quæ extendi perpetuis experimentis didi-
mus, diuinitus diuagari posse admittamus: non erit vi-
de audire colore clare percipere, & olfactum perci-
pere sonum, aut saporem diuinitus posse negemus. Secun-
dò: neque erit ratio villa, ob quam reliqui sensus à visu
Deum clare percipere supernaturaliter nequeant. Ac
proinde Deus propriè, & in se audiri, offerri, palpari, gu-
starique diuinitus poterit, quæ in nullis mentem, imò
neque in amentiam hæcenus venerit. Si autem, ut hæc vi-
rentur absurda, obiectorum sensus cuiusque sphaera iuxta
ea, quæ ab vnoquoque eorum percipi hæcenus experti
sumus, statuenda, definiendaque à sanis Philosophis, &
Theologis est: Cum huc vique nihil aliud, quàm colo-
rem, & lucem percipi à potentia visiva, quæ de facto est,
expertis fuerimus, nihil vitæ ab ea percipi, etiam diuini-
tus posse fatendum necessarium est: ac proinde nec Deum,
qui nec lux est, neque color, diuinitus ab ea percipi pos-
se: secundum absurdum: quia, si visus hominis diuini-
tus, & eleuatione per donum aliquod supernaturale, siue
transiens, siue permanens eleuari posse ad Deum clare
videndum admittatur; poterit etiam brutorum visus, qui
non magis coarctatum, quàm ille, obiectum habet, imò
circa illud idem acrior est, & viuidiùs, acutiùsque versa-
tur, eleuari diuinitus ad Deum clare videndum: vti ex ra-
tionibus, & modis omnibus, qui ab aduersariis excogitati
sunt ad visum nostri eleuationem, imò, qui excogitari pos-
sunt facile patebit.

5. Ratio verò à priori, quæ ex eadem experientia
sphaera obiecti visus nostri desumitur, variè à Doctoribus
proponitur, varièque à pluribus impugnatur. Quomodo-
cumque enim efformetur in hanc recidit tandem: vt po-
tentia cognoscitiua circa aliquod obiectum versari diuini-
tus, & per eleuationem supernaturalem queat, circa
quod naturaliter versari nequit, opus est, vt virtutem in-
trinsecam, & saltem partialem, seu inchoatam habeat
ad versandum circa illud. Hoc principium physicè, &
metaphysicè euidens est. Nam cum cognoscere obie-
ctum non sit vtcumque cognitionem eius producere (siue
ea in actione, siue in qualitate consistat) cum Deus, habi-
tus, & species nostram cognitionem producant, & tamen
non ea cognoscant: sed requiruntur, vt ea productione co-
gnitionis viuat actu cognoscens: cognitio enim vita
actualis est cognoscens. Cum autem ex alia parte vita
actualis viuentis essentialiter sit motus, seu actio viuen-
tis, quæ hoc se perficit, ac mouet: necessum est, vt in vi-
uente cognoscere intrinseca sit virtus actiua ad id, quo
actu viuunt, perficitur, ac mouet sese: ac proinde ad cogni-
tionem circa obiectum, quod possit, siue naturaliter, siue
supernaturaliter versari; quin tota adequata virtus ad
versandum circa obiectum aliquod indi à Deo viuenti
possit. Ex quo principio euidenti, vt dixi, tam physicè,
quàm metaphysicè t. 5. nostram Controuers. qui est se-
Christoph. de Ortega, de Deo vno, Tomus I.

cundus de ente supernaturali contra Recentiores Thomistas
evidens habitus supernaturales totam rationem, & vir-
tutem agendi actus supernaturales esse non posse. Contra
quos ibi notabamus in opposito principio repugnantiam,
quàm nobiscum asserunt in præfenti, vt Deus oculis cor-
poris nostris videatur, stare non posse: quare apertè
hosce vtrobique à consequentia debita, sicut in aliis suis
doctrinis deficere. Secundò: idem principium probatur
ab absurdo manifesto: quia alias, si tota actiua virtus ad
viuendum actu, seu vitaliter operandum, & cognoscendum
obiectum indi à Deo possit, lapis, aut lignum vitaliter ope-
rari, & cognoscere posset: quod est non viuentia, super-
naturaliter viuentia esse posse: quidni brutum supernatu-
raliter homo esse queat?

6. Eo autem principio omnino euidenti pro maiori
posito, hæc subsumitur minor. Atqui in visu nostro nulla
est intrinseca adhuc inchoata virtus, seu partialis ad ver-
sandum circa Deum: ergo nec diuinitus eleuari potest,
ad versandum circa Deum, seu ad eum videndum. Con-
sequentia est euidens. Tota difficultas est in adtribuenda
minori, atque à variis obiectionibus, & instantiis Docto-
rum vindicanda. Ea vero minor ab omnibus ratione ali-
ter, vel aliter efformata, sic tandem probatur. Nulla po-
tentia cognoscitiua habet intrinsecam virtutem, adhuc
partialem, seu inchoatam, ad versandum circa obiectum,
quod extra sui obiecti sphaeram positum est: ergo in no-
stro visu ne partialis quidem, seu inchoata virtus intrinse-
ca est ad versandum circa Deum, siue ad eum videndum.
Maior est per se, & ex terminis nota: quare tam physicè,
quàm metaphysicè euidens. Minor non est per se nota,
imò neque ita euidens apparet (vt dicendis cert. 3.
constabit) quin à pluribus solum probabilis in omni ordi-
ne, tam physico, quàm metaphysico iudicatur. Mihi ve-
rò, vt minimum physicè euidens semper fuit. Physica enim
principia ex his, quæ sub physicam, & constantem no-
stram, & inconcussam experientiam cadunt, euidencia in
eo ordine euadunt. Sub talem vero experientiam venit
visum nostrum, nonnisi ad colorem, & lucem, tanquam
ad obiecta extendi, extra quæ remotissimè Deus est: ergo
Deus extra sphaeram obiectiuam nostri visus positiui eui-
denter physicè est, vt in illa minori assuebat. Huc, vt
dixi, recidunt argumenta omnia, quæ aliis verbis exten-
dunt Recentiores, de impotentia cuiusvis potentie ad vi-
uendum alio vitæ genere, quàm sibi connaturali virtute
innato, & intrinseco dicere volunt actiua, & passiva (quam
vocant capacitatem) vt videre est in nostro Quirós sect.
2. An verò repugnantia hæc physica visus nostri ad Deum
clare videndum, metaphysicam etiam repugnantiam, tam
pro eo, quàm pro omni materiali visu, & sensu possibili
inducat, videbimus cert. sequenti.

CERTAMEN III.

*Implicat, etiam metaphysicè, visum, siue
sensum aliquem è possibilibus eleua-
ri ad Deum videndum.*

1. Conclusio est omnium Theologorum, si illos ex-
cipias memoratos cert. 1. n. 3. & nehi quidem,
possibile positiuè asserunt sensui aliquo, etiam è possibili-
bus, Deum in se, & clare percipi posse, sed solum de
repugnantia, aut non repugnantia non constare, vt vide-
re est in Valencia citat. p. 8. & aliis citatis. Sed hic ta-
men repugnantia ostendenda à nobis est sensus materia-
lis cum potentia innata percipiendi in se, & clare Deum.
Hanc assignant nonnulli: quia sensus quini essentia
sua materialis, & diuisibilis potentia est, cuiusque
actus diuisibilis, & materialis necessariò erit: ergo ne-
quit attingere obiectum spirituale, & indiuisibile, cui-
usmodi est Deus. Sed hanc rationem in Philosophis
antiquis parui videretur fecisse Augustinus citato loco,
de Ciuit. Dei: imò impugnasse ex eo, quod materialia
à potentiis spiritualibus percipiuntur: quare mirum non
est.